

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 422 din 16 mai 2006

HOTĂRÂREA
din 9 noiembrie 2004,
definitivă la 30 martie 2005,
în Cauza Croitoriu împotriva României
STRASBOURG (Cererea nr. 54.400/00)

În Cauza Croitoriu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a II-a), reunită într-o cameră formată din domnii: J.-P. Costa, președinte, A. B. Baka, L. Loucaides, C. Bîrsan, K. Jungwiert, V. Butkevych, doamna A. Mularoni, judecători, și domnul T. L. Early, grefier adjunct de secție,

după ce a deliberat în secret în data de 19 octombrie 2004,

pronunță următoarea hotărâre, ce a fost adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o Cerere (nr. 54.400/00) împotriva României, depusă la Curte în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*) de către un cetățean român, domnul Viorel T. Croitoriu (*reclamantul*), la data de 3 iulie 1999.

2. Guvernul României (*Guvernul*) a fost reprezentat inițial de către doamna C.I. Tarcea, căreia i-au urmat domnul B. Aurescu, subsecretar de stat, și doamna R. Rizoiu, agenți.

3. La data de 22 octombrie 2002, Curtea a hotărât să comunice cererea Guvernului.

4. La data de 13 noiembrie 2003, în temeiul dispozițiilor art. 29 alin. 3 din Convenție, Curtea a hotărât să analizeze fondul cauzei în același timp cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul s-a născut în 1929 și locuiește în București.

6. La data de 26 septembrie 1991, comisia locală din Pătrăuți pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 (*comisia locală*) a emis o adeverință reclamantului, prin care s-a recunoscut dreptul de proprietate al acestuia asupra unui teren în suprafață de 1.500 mp.

7. În 1993, comisia județeană Suceava pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 (*comisia județeană*) a emis titluri de proprietate pe numele vecinilor reclamantului pentru mai multe suprafețe de teren care intraseră în proprietatea statului în 1944.

8. În 1993, reclamantul a introdus o acțiune la Judecătoria Suceava, prin care a solicitat restituirea terenului mai sus menționat, pe care îl moștenise înainte de colectivizare. La data de 9 iunie 1993, instanța a dispus restituirea unei părți din terenul revendicat, în suprafață de 3.087 mp, în zona cunoscută sub numele de „Acasă”. Ambele părți în litigiu au formulat apel împotriva acestei sentințe. La data de 25 februarie 1994, Tribunalul Municipiului București a desființat hotărârea și a remis cauza Judecătoriei Suceava. La data de 13 martie 1995, Judecătoria Suceava a dispus aceeași restituire parțială către reclamant. Nu s-a formulat recurs, drept care decizia a rămas definitivă.

9. La data de 9 noiembrie 1993, reclamantul introdusese o acțiune la Tribunalul Municipiului București, solicitând obligarea comisiei locale să pună în executare Hotărârea din 9 iunie 1993 și Adeverința din 26 septembrie 1991. De asemenea, reclamantul a mai cerut despăgubiri pentru profitul rezultat din cultivarea terenului de către terți.

10. La data de 25 ianuarie 1996, Tribunalul Municipiului București a obligat comisia locală să-l pună în posesie pe reclamant cu privire la cele două suprafețe de teren (3.087 mp și 1.500 mp) conform dispozitivului Sentinței definitive din 13 martie 1995 și Adeverinței din 26 septembrie 1991. Prin aceeași sentință, Tribunalul Municipiului București a respins capătul de cerere al reclamantului referitor la profitul rezultat din cultivare, deoarece dovezile aduse au fost insuficiente pentru a se putea face o evaluare. Nu s-a formulat recurs, drept care sentința a rămas definitivă.

11. La data de 29 mai 1998, ca urmare a plângerilor reclamantului referitoare la neexecutarea hotărârii de mai sus, prefectul județului Suceava l-a informat pe reclamant că, atât timp cât există un titlu de proprietate valabil asupra terenului în discuție (emis în favoarea vecinilor reclamantului) și care nu a fost anulat, hotărârea nu poate fi executată. Prefectul a propus ca reclamantul să introducă o acțiune în acest scop la instanța competentă.

12. La data de 16 martie 1999, reclamantul a introdus o acțiune prin care a solicitat instanței anularea titlului de proprietate emis la data de 24 mai 1993 în favoarea lui H.M., unul dintre vecini.

13. Într-o hotărâre din data de 28 iunie 1999, pronunțată de Judecătoria Suceava, menținută prin Decizia irevocabilă din 24 aprilie 2001, pronunțată de Curtea de Apel Suceava, acțiunea a fost respinsă pe motiv ca reclamantul nu a făcut dovada dreptului sau de proprietate asupra terenului în litigiu.

14. În 2000, reclamantul a introdus o acțiune la Judecătoria Suceava pentru a obliga comisia locală să execute Hotărârea din 13 martie 1995. La data de 15 mai 2001, Judecătoria

Suceava a respins acțiunea, constatând existență autorității de lucru judecat a Sentinței Tribunalului Municipiului București din 25 ianuarie 1996.

15. Din probele administrate de părți reiese că hotărârile din 13 martie 1995 și 25 ianuarie 1996 nu au fost încă executate.

II. Dreptul intern pertinent

16. Dreptul intern pertinent și jurisprudența instanțelor interne în materie sunt precizate în Cauza *Sabin Popescu împotriva României* (nr. 48.102/99, §§ 42-46, 2 martie 2004)*1).

Notă

*1) Nota traducătorului: Hotărârea Sabin Popescu împotriva României a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 770 din 24 august 2005.

ÎN DREPT

I. Pretinsa încălcare a art. 6 alin. 1 din Convenție

17. Reclamantul s-a plâns că dreptul sau la un proces echitabil a fost încălcat de autorități prin neexecutarea hotărârilor definitive din 13 martie 1995 și 25 ianuarie 1996. El și-a întemeiat cererea pe art. 6 alin. 1 din Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... a cauzei sale, de către o instanță ..., care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...].”

A. Admisibilitatea

18. În primul rând, Curtea observă faptul că pretinsa încălcare a dreptului de acces la instanța reprezintă o situație continuă ce persistă până la executarea respectivei hotărâri (a se vedea hotărârea din Cauza *Sabin Popescu*, citată mai sus, § 50). Prin urmare, termenul de 6 luni nu începe să curgă mai înainte de încetarea situației continue ce a dat naștere pretensei încălcări.

1. Excepția preliminară a Guvernului bazată pe neepuizarea căilor de atac interne

19. Guvernul a afirmat că reclamantul nu a epuizat căile de atac interne în materie prin faptul că nu a introdus o acțiune împotriva tuturor vecinilor, prin care să solicite anularea titlurilor de proprietate ce le-au fost emise în 1993. Guvernul a afirmat că o asemenea acțiune este o condiție preliminară pentru ca autoritățile să poată pune în executare hotărârile în favoarea reclamantului. Unica acțiune pe care acesta a introdus-o a fost respinsă din cauza că nu a prezentat dovezi în favoarea sa. Drept care Guvernul a concluzionat că statul nu poate fi considerat responsabil pentru lipsa de acțiune a reclamantului.

20. Reclamantul a contestat acest argument.

21. Curtea observă că a mai respins o excepție similară ridicată de Guvernul pârât, deoarece un asemenea remediu nu conduce în mod direct la repararea pretensei încălcări, iar obligația de a executa hotărârile inițiale a revenit autorităților, nu reclamantului (hotărârea din Cauza *Sabin Popescu*, citată mai sus, §§ 56-60).

22. Curtea nu vede nici un motiv să ajungă la o altă concluzie în cauza de față. Într-adevăr, ca și în Cauza *Sabin Popescu*, plângerea reclamantului se referă la neexecutarea hotărârilor irevocabile pronunțate în favoarea sa. Acțiunea prin care s-a solicitat anularea titlurilor de proprietate emise pe numele terților este o problemă separată de cea a neexecutării și nu reprezintă un remediu care să conducă direct la executarea hotărârilor respective.

23. În consecință, excepția preliminară a Guvernului trebuie respinsă.

2. Dacă plângerea este în mod evident neîntemeiată

24. Curtea observă că aceasta plângere nu este în mod evident neîntemeiată în sensul art. 35 alin. 3 din Convenție. De asemenea, Curtea reține că plângerea nu este inadmisibilă pe nici un alt temei. Drept care trebuie declarată ca admisibilă.

B. Fondul cauzei

25. Guvernul a repetat că autoritățile nu puteau fi considerate responsabile pentru neexecutarea hotărârilor pronunțate în favoarea reclamantului, de vreme ce executarea depindea de inițiativă reclamantului, și anume de introducerea unei acțiuni prin care să solicite anularea titlurilor de proprietate emise pe numele terților.

26. Reclamantul a arătat că era obligația autorităților naționale să anuleze titlurile și să-i permită să intre în posesia terenurilor conform hotărârilor irevocabile.

27. Curtea menționează că, în conformitate cu jurisprudența sa, executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie privită ca o parte integrantă a „procesului”, în sensul art. 6 alin. 1 din Convenție, și că dreptul de acces la instanță ar fi iluzoriu dacă sistemul juridic intern al statului contractant ar permite ca o hotărâre definitivă și irevocabilă să rămână fără efect în detrimentul uneia dintre părți (vezi *Hornsby împotriva Greciei*, Hotărârea din 19 martie 1997, rapoartele hotărârilor și deciziilor 1997-II, p. 510-511, § 40; Hotărârea *Burdov împotriva Rusiei*, nr. 59.498/00 din 7 mai 2002, §§ 34-35; *Jasiuniene împotriva Lituaniei* nr. 41.510/98, § 27, din 6 martie 2003 și *Sabin Popescu*, citată mai sus, § 64).

28. Curtea reține că în cauza de față, deși autoritățile aveau obligația de a executa hotărârile din 13 martie 1995 și 25 ianuarie 1996 prin restituirea terenului respectiv reclamantului, hotărârile menționate mai sus au rămas neexecutate până în prezent (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Cu toate acestea, ele sunt încă valabile, având în vedere că nu s-a inițiat nici o procedură, în baza legislației române, pentru modificarea sau anularea lor de către instanțele naționale.

29. Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite Curții să concluzioneze ca, prin neluarea măsurilor necesare pentru a respecta hotărârile din 13 martie 1995 și 25

ianuarie 1996, autoritățile române au lipsit dispozițiile art. 6 alin. 1 din Convenție de orice efect util.

30. Prin urmare, a fost încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție.

II. Pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție

31. Reclamantul s-a plâns de o încălcare a dreptului sau de proprietate asupra terenurilor, ca o consecință a neexecutării hotărârilor definitive din 13 martie 1995 și 25 ianuarie 1996. El a invocat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa, decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții sau a amenzilor. “

32. Guvernul a contestat acest argument. În opinia sa, doar hotărârile definitive nu puteau constitui o bază suficientă pentru a transfera titlul. Pentru a avea acest efect, ele ar fi trebuit să fie însoțite de o hotărâre care să anuleze titlurile de proprietate emise pe numele terților.

33. Curtea reține că acest capăt de cerere este legat de cel analizat mai sus și trebuie, de asemenea, declarat admisibil.

34. Pe fond, Curtea menționează că o „creanță” poate constitui un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție dacă este suficient de certă pentru a fi exigibilă (a se vedea hotărârea în Cauza *Jasiuniene* citată mai sus, § 44 și *Rafinăriile Grecești Stran și Stratis Andreadis împotriva Greciei*, Hotărârea din 9 decembrie 1994, seria A nr. 301-B, p. 84, § 59). În cauza de față s-a constatat deja faptul că autoritățile aveau obligația să restituie reclamantului anumite suprafețe de teren (a se vedea paragraful 28 de mai sus) conform hotărârilor definitive din 13 martie 1995 și 25 ianuarie 1996. Prin urmare, reclamantul are creanțe exigibile ce rezultă din acestea.

35. În acest context, Curtea a reținut anterior că, dacă autoritățile au recunoscut dreptul reclamantului, el nu încetează a fi o victimă a pretensei încălcări până când autoritățile naționale nu au oferit un remediu efectiv în această privință (a se vedea, printre alte autorități, hotărârea în Cauza *Brumărescu împotriva României* din 28 octombrie 1999 [MC], nr. 28.342/95, § 50, ECHR 1999-VII).

36. Curtea consideră că neexecutarea hotărârilor din 13 martie 1995 și 25 ianuarie 1996 constituie o ingerință în dreptul de proprietate a reclamantului în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

37. Prin nerespectarea hotărârilor definitive, autoritățile l-au lăsat pe reclamant într-o stare de incertitudine în ceea ce privește reintrarea în posesia proprietății sale și, din anul

1995, l-au împiedicat să se bucure efectiv de bunurile sale. Guvernul nu a oferit o justificare plauzibilă pentru ingerință, care ar putea fi pertinentă din punctul de vedere al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

38. În consecință, Curtea consideră că în cauza de față a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție prin neexecutarea hotărârilor definitive din 13 martie 1995 și 25 ianuarie 1996.

III. Alte pretinse încălcări ale Convenției

39. Reclamantul s-a plâns, în temeiul art. 6 alin. 1 din Convenție și al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, de inechitatea procedurilor în privința despăgubirii pentru profitul nerealizat rezultat din cultivarea terenului în litigiu și a despăgubirii pentru casa demolată care ar fi existat pe acel teren. El a considerat că Judecătoria Suceava, respingând printr-o hotărâre definitivă, la data de 15 mai 2001, o nouă acțiune prin care a solicitat obligarea comisiei locale să execute Hotărârea din 13 martie 1995, i-a încălcat dreptul la un proces echitabil, așa cum prevede art. 6 alin. 1 din Convenție. În sfârșit, el a considerat că rezultatul procedurilor judiciare referitoare la cererea sa de despăgubire și refuzul autorităților de a executa hotărârile definitive pronunțate în favoarea sa i-au încălcat drepturile prevăzute de art. 13 și 17 din Convenție.

40. Curtea a examinat restul capetelor de cerere ale reclamantului, așa cum au fost ele formulate. Cu toate acestea, ținând cont de întregul material aflat la dispoziția sa și în măsura în care obiectul plângerii intră în competența sa, Curtea consideră că nu poate sesiza nici o încălcare a drepturilor și libertăților stabilite în Convenție sau în protocoalele la aceasta. Rezultă ca aceasta parte a cererii trebuie respinsă ca vădit neîntemeiată, conform art. 35 alin. 3 și 4 din Convenție.

IV. Aplicarea art. 41 din Convenție

41. Art. 41 din Convenție prevede următoarele:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciul

42. Reclamantul a solicitat executarea hotărârilor definitive pronunțate în favoarea sa. În plus, el a cerut 60.000 euro drept daune materiale pentru demolarea unei case (a se vedea paragraful 39 de mai sus) și 15.000 euro pentru valoarea recoltelor pe care le-ar fi putut obține prin cultivarea terenului pe care autoritățile nu i l-au restituit. Mai mult, el a cerut 100.000 euro drept daune morale pentru faptul că le-a fost imposibil, lui și mamei lui, să folosească terenul în urma evacuării din casa și de pe teren. Ulterior, reclamantul a mărit suma solicitată la 300.000 euro, considerând că această sumă este mai potrivită pentru suferința pe care au îndurat-o de la data exproprierii până în prezent.

43. Guvernul a afirmat că reclamantului nu i se pot acorda nici un fel de daune materiale sau morale pentru casa demolată, având în vedere că nu are legătură cu neexecutarea hotărârilor definitive prin care s-a dispus restituirea terenurilor reclamantului. Prin urmare, Guvernul a considerat despăgubirile cerute, în valoare de 60.000 euro și 100.000 euro, ca fiind nejustificate.

44. De asemenea, Guvernul a afirmat că, după părerea sa, Curtea nu s-a pronunțat în favoarea acordării unor despăgubiri pentru lipsa de folosință, drept care cererea privind acordarea sumei de 15.000 euro ar trebui, de asemenea, respinsă. Guvernul a citat Cauza *Papamichalopoulos și alții împotriva Greciei* [Hotărârea din 30 octombrie 1995 (fostul art. 50), seria A nr. 330-B, p. 60-61, §§ 38-39], și *Anghelescu împotriva României* (nr. 29.411/95, §§ 75-77, 9 aprilie 2002).

45. În măsura în care reclamantul a solicitat punerea în executare a hotărârilor definitive pronunțate în favoarea sa, Curtea reiterează că hotărârea prin care constată o încălcare a Convenției sau a protocoalelor la aceasta impune statului pârât obligația legală nu numai de a plăti celor interesați sumele acordate cu titlu de reparație echitabilă, ci și de a stabili măsurile generale și/sau individuale, dacă este cazul, sub supravegherea Comitetului de Miniștri, ce trebuie adoptate în ordinea juridică internă pentru a pune capăt încălcării constatate de Curte și pentru a asigura toate remediile adecvate astfel încât să restabilească, pe cât posibil, situația existentă anterior încălcării (a se vedea *Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* [MC], nr. 48.787/99, § 487, 8 iulie 2004, și *Scozzari și Giunta împotriva Italiei* [MC], nr. 39.221/98 și 41.963/98, §§ 249-250, ECHR 2000-VIII). În cauză de față se va adopta o abordare similară.

46. În ceea ce privește despăgubirea cerută de reclamant, Curtea reiterează faptul că a constatat încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție datorită neexecutării hotărârilor definitive prin care autoritățile au fost obligate să restituie reclamantului anumite suprafețe de teren. Prin urmare, nu pot fi luate în considerare decât daunele materiale și morale ce au o legătură cauzală cu aceasta încălcare.

47. Curtea consideră că reclamantul trebuie să fi suferit un prejudiciu material din cauza faptului că hotărârile din 13 martie 1995 și 25 ianuarie 1996 nu au fost executate până în prezent, precum și stres și frustrare ca urmare a neexecutării acestora, cu atât mai mult cu cât are o vârstă înaintată.

48. Statuând în echitate, conform dispozițiilor art. 41 din Convenție, Curtea acordă reclamantului suma de 5.000 euro cu titlu de daune materiale și morale.

B. Cheltuieli de judecată

49. Reclamantul a solicitat, de asemenea, suma de 10.000 euro cu titlu de cheltuieli de judecată suportate în fața instanțelor interne și în fața Curții.

50. Guvernul a fost de acord să restituie acele cheltuieli de judecată pe care reclamantul le poate dovedi ca efectiv suportate.

51. Conform art. 60 alin. 2 din Regulamentul Curții, reclamantul trebuie să transmită pretențiile sale, cuantificate și însoțite de documentele doveditoare aferente, fără de care Camera poate respinge cererea în tot sau în parte.

52. Deoarece reclamantul nu a transmis aceste informații, Curtea decide să nu acorde nici o sumă cu titlu de cheltuieli de judecată (a se vedea *Amihalachioie împotriva Moldovei*, nr. 60.115/00, § 48, 20 aprilie 2004).

C. Dobânda moratorie

53. Curtea consideră potrivit ca dobânda moratorie să se bazeze pe rata marginală de împrumut a Băncii Centrale Europene, la care să se adauge trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE:

1. declară capetele de cerere formulate în temeiul art. 6 alin. 1 din Convenție și al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, referitoare la neexecutarea hotărârilor definitive pronunțate în favoarea reclamantului, ca admisibile, iar restul cererii ca inadmisibilă;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție;

3. hotărăște că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;

4. hotărăște:

a)că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data la care aceasta hotărâre rămâne definitivă, conform art. 44 alin. 2 din Convenție, suma de 5.000 (cinci mii) euro cu titlu de daune materiale și morale, ce va fi convertită în moneda națională a statului pârât la rata de schimb valabilă la data plății, plus orice impozit ce ar putea fi datorat;

b)ca de la expirarea celor 3 luni menționate mai sus și până la data plății, la suma de mai sus se va plăti o dobândă simplă, la o rată egală cu rata marginală de împrumut a Băncii Centrale Europene din perioada de întârziere plus trei puncte procentuale;

5. respinge restul capetelor de cerere ale reclamantului pentru satisfacție echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la data de 9 noiembrie 2004, conform art. 77 alin. 2 și 3 din Regulamentul Curții.

J.-P. Costa,
președinte

T.L. Early,
grefier adjunct

